

Studiebesök på Pressbyråns museum 6 september 2022.

Vackert väder mötte oss 13 medlemmar som anmält oss till studiebesöket.

Vi fick ta oss kaffe i Pressbyråns butik på bottenvåningen innan det var dags att ta hissen upp till plan 6, där museet numera är inhyst.

Vi fick slå oss ner runt ett stort bord för att få en genomgång av Pressbyråns spännande historia.

Det var Folke Lundberg och Birthe Gabriellsson som var våra guider.

Pressbyrån bildades 1906, när 59 tidningsutgivare gick samman som aktieägare.

Ambitionen var att sprida det fria ordet.

Det var till en början lokala tidningar som spreds genom ambulerande försäljare på järnvägsstationer och ombord på tågen.

Så småningom började kiosker etableras på järnvägsstationerna och skulle vara en prydnad för väntsalen.

Inte bara dagstidningar utan även veckotidningar fanns i sortimentet.

Svensk damtidning – liksom alla andra tidningar – har förändrats mycket genom åren.

Även vykort, som var det vanligaste sättet att kommunicera på i början av 1900-talet, såldes förstas i pressbyråkioskerna.

Texten fick man då för tiden skriva på framsidan, (för att inte brevbärarna skulle bli för ivriga att läsa innehållet i stället för adressen som stod på baksidan).

Pressbyrån startade en egen vykortsfabrik på 1930-talet.

Motiven var orternas mest välkända platser och byggnader.

Pressbyråns första fristående kiosk utanför järnvägens område uppfördes på hamnplanen i Helsingborg. Den var arkitektritad och åttkantig och blev en prydnad för platsen.

Kioskerna fick till skillnad från butikerna hålla öppet på kvällar alla veckodagar.

Det framtvungade så småningom en ändring i affärstidslagen 1972, som gav möjlighet till de fria öppettider i affärerna vi har idag.

På 1930-talet började man använda natttågen för att sprida tidningar över landet.

Vid framkomsten lastades tidningsbuntarna om till lastbilar för vidare transport till försäljningsställen.

Lokaltidningar blev nu rikstidningar.

Det var en världsunik spridningsmetod för Sverige.

Pressbyrån uppförde 1935 Sveriges första glassfabrik som hygieniskt kunde paketera pingglass med pappersomslag.

Alaskaglass, som den hette, såldes även i pappförpackningar.

Den fria farten på vägarna under 50- och 60-talen möjliggjorde distribution av tidningar även med bil.

Flyget som transportmedel för tidningar startade kring 1950.

Det fick en avgörande betydelse för att kvällstidningarna blev rikstidningar.

Tidningsbuntarna säkrades med nät på golvet i planet.

Så småningom började man ta med passagerare i de – på hemväg – tomma planen.

Det var starten för Linjeflyg.

Senare bildades Transair och snart var det dags för charterflyg...

Mallorca blev första charterdestination 1955.

TIPPA TIO RÄTT

Kryssa rätt alternativ

- 1 När Linjeflyg bildades bestod styrelsen av bl.a. Pressbyråns VD. Vilket årtionde bildades LINJEFLYG?
 - 1 1930-talet
 - X 1950-talet
 - 2 1970-talet
- 2 Liljebröns Carl Gustav gick i skola i Sigtuna och det blev naturligt för honom att handla i Pressbyrån. När hans favorit bland serietidningarna utkom varannan onsdag, köpte han tidningen i Pressbyrån. Vilken serietidning var hans favorit?
 - 1 Kalle Anka
 - X Lille Fridolf
 - 2 Fortonen
- 3 För att beklaga förtjänstfulla insatser i Pressbyrån beslutades år 1950 att utvärda 0,25 års löstjänst "Tidningsgöbb" (potatismat) ämnas. Vad omgäppte Pressbyrån stöt yttan till?
 - 1 Pressbyråkalle
 - X Kockalle
 - 2 Pressbyråns Oucar
- 4 I början av 1950-talet var lösningspriset 30 öre för en dagstidning. När en väntabläddare var utslagen följde tidningarna i ett stoll där kunden kan ta en tidning och betala i "lösan". Vad kostade då en dagstidning på söndagarna?
 - 1 55 öre
 - X 50 öre
 - 2 1 krona
- 5 Hans Håkqvist - medlem i Pressbyråns idrottsförening - cyklade 9 Vättern under 9 år i Pressbyråns gul-bå-vita tävlingsdress. Hur många Vasaloppet tävlade han i för Pressbyråns IF?
 - 1 10
 - X 16
 - 2 21
- 6 Bertilinde Åh (aktprofessor) Ragnar Östberg har bl.a. varit tillämb. Stadschef. Han rissade också?
 - 1 Obelsten på Sergels torg
 - X Pressbyråns kiosk på Sundsvalls Central
 - 2 Pressbyråns första huvudkontor på Drottninggatan.
- 7 1965 utlyste Pressbyrån en prisutlysning för Arkitektur. Tävlningen krävdes som "KONSTRUKTIONENS KOD". Hur många förslag fick Pressbyrån?
 - 1 139
 - X 89
 - 2 59
- 8 Tornspiran från kiosken i Karlebyarna finns på museet. När Kommunledningen beslutat att kiosken skulle rivas så monterades tornspiran ned för vidare befordran till museet. Vad hände sedan med gamla kiosken?
 - 1 Rivas för att gatan skulle breddas.
 - X Topti om hand om en snickare som betskade en krona, försatte bort den och använde den som sommarstuga.
 - 2 Kommunledningen ändrade sig dagen efter stängningen och flyttade den till hembygdsparken som kulturskyddad byggnad.
- 9 Vad är Pressbyråns mest sålda produkt i försäljningen?
 - 1 Pressbyråns kringkarta under andra världskriget.
 - X Sjukvårdande förtidstidningar så man kunde följa dem i mörker.
 - 2 Skriftföredda röländare pipensare
- 10 Natten till 27 juni 1958 fick vi en ny världsmästare. Vad heter han?
 - 1 Björn Borg
 - X Ingemar Johansson
 - 2 Ingemar Stenmark

Efter den spännande historiegenomgången var det dags för tipspromenad.

I museets olika montrar finns svaren på de 10 frågorna (som syns här tillsammans med den påse med broschyrer och även en biljett till en fri glass, som vi fick med oss när vi gick hem).

Så fick vi leta oss runt i lokalen för att hitta svaren på frågorna.

Jag hade gärna haft lite mer tid på mig, för det finns mycket intressant att titta på i montrarna.

Bara Ulla hade 10 rätt och fick en bok i pris.

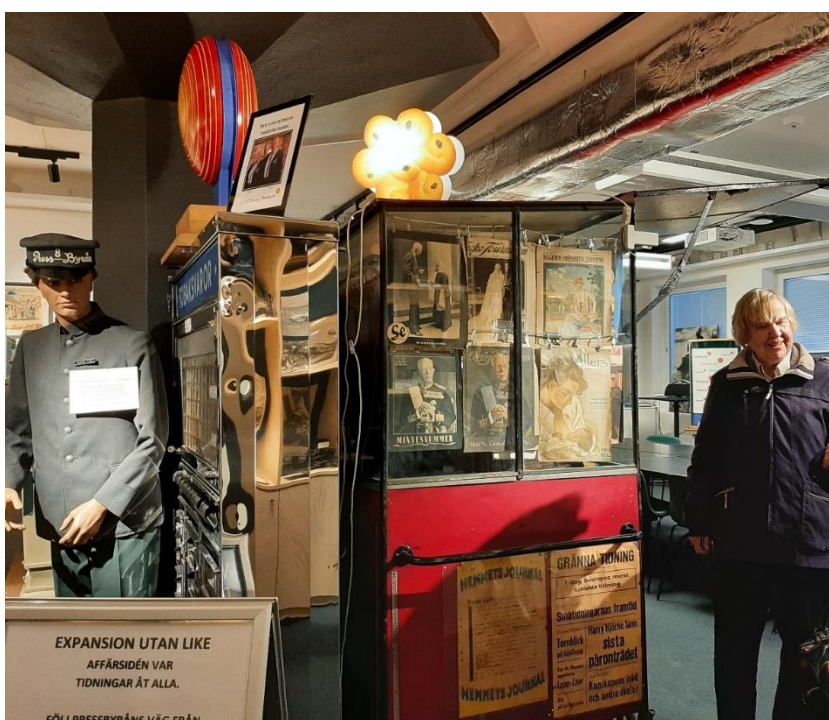
Det var en fråga som var lite lurig och som de flesta hade missat, eftersom vi bara läste första raden av den text som fanns bredvid föremålet i fråga.

Här kunde vi också se och läsa mer om det som Folke hade berättat om.

Inte hade vi vetat att Pressbyrån var en sådan föregångare på många områden!

Förutom sitt ursprungliga huvuduppdrag att sprida det fria ordet på bästa sätt startade man ju en glassfabrik, en vykortsfabrik och en kolafabrik (för att anpassa sortimentet till godisautomaterna) och även en fabrik för piprensare.

Man öppnade 1968 den första servicebutiken, PIA NÄRKÖP i Salem. (PIA stod för Pressbyråns Intressenter Aktiebolag).

Förutom kiosksortimentet sålde man nu också ett mindre antal dagligvaror och fick dispens från arbetstidslagen och tvingade på så sätt fram den ändring i lagen som öppnade för fria öppettider.

Det blev starten för dagens "7 eleven", som tillhör Pressbyråkoncernen.

Pressbyrån hade ännu en gång förändrat Sverige.

Det var ett verkligen intressant studiebesök.

Vill du veta mer om Pressbyråns spännande historia så kan du gå in på www.pressbyran.se/om-pressbyran/